

Øverst: Napoleonsfisk. **Nederst:** En dykker samler døde fisk efter dynamitfiskeri. Dykkeren får ilt via en simpel plastikslange fra en kompressor på fiskebåden. Mange dykkere får dykkersyge af for lange og dybe dyk, og uren luft fra kompressoren. Foto: Jason Isley/Scubazoo

Af **Lene Topp**, regional koordinator Sydøstasien WWF

Store fisk – store problemer

“Jeg har set dem så store!” Annadel holder armene ud til siden og ligner mest af alt en, der praler efter en fisketur. Og det er da også fisk, hun taler om, for med sin armbevægelse beskriver hun størrelsen på en havaborre – en af de mest populære spisefisk i Asien. Annadel er iktyolog – fiskeekspert – og tilknyttet Universitetet i Sabah i den malaysiske del af Borneo. Hun har gennem en årrække undersøgt forandringer i bestandene af nogle af de populære spisefisk.

80% FORSVANDT PÅ BARE 15 ÅR

Vores snak med Annadel er inspireret af en canadisk undersøgelse foretaget af forskerne Myers og Worm, der sidste år kom med nogle mindst talt chokerende tal. Undersøgelsen konkluderer, at 90% af verdens bestande af store fisk, såsom sværdfisk, torsk og tun, er forsvundet indenfor de sidste 50 år. Årsagen er overudnyttelse. Undersøgelsen påpeger, at man ofte glemmer – eller er uvidende om – hvad man havde engang, og at fiskeripolitik idag derfor mest handler om at holde fast ved de tilbageværende

200 kg tunge svømmer
napoleonsfisk alene
omkring det meste af deres liv.
Men når sæsonen
og månen er klar, samles de
i store flokke for at gyde
– og så slår cyanid-fiskerne til.
I alle verdens oceaner
forsvinder de store fisk.
Blandt mange arter er
90% væk nu.

10% – og ikke om at få bestandene tilbage til noget, der ligner udgangspunktet.

Den store nedgang kom i 1950'erne og 60'erne, hvor større og større fiskebåde og mere effektivt fiskerigrej medførte et dybt dyk for mange bestande. Myers' og Worms undersøgelse viser, at bestandene af de store fisk i gennemsnit er faldet med 80% de første 15 år, der er blevet fisket i et område. Ofte har nedgang i en fiskeart betydet opgang for andre, men disse er snart efter blevet inddraget som

fangstfisk. Og mønsteret har generelt været, at når et område er blevet tømt, har fiskeflåden flyttet sig til andre områder med masser af fisk. Undersøgelsen påpeger, at problemet i dag er globalt, og at der ikke findes noget hav, der ikke er overfisket. Og ingen ved, hvad de store fisks forsvinden vil betyde for fremtidens havmiljø!

En napoleonsfisk på vægten. Foto: WWF Malaysia

ULOVLIGE OG SIMPLE FANGSTMETODER

Annadels undersøgelse beskæftiger sig med fisk relateret til regionens koralrev. I denne del af verden er fiskeflåden ikke stor og moderne, men til gengæld er anvendelsen af cyanid og dynamit udbredt. Fiskebådens udstyr

Foto: Topp / WWF

Artiklens forfatter sammen med fiskeeksperten Annadel foran Sabah Universitets marineafdeling.

1. Napoleonsfisken tages ofte med cyanid. Ingen ved, hvor hurtigt giften udskilles fra leveren.
2. En napoleonsfisk på over 20 kilo. Høje priser på denne og andre fisk er med til at presse visse arter mod randen af udryddelse.
3. Pakkefirmaet står parat, når båden lægger til. Det gælder om at få fiskene af sted og solgt, mens de stadig er i live.
4. Fiskene lægges i vand med et bedøvende middel, inden de pakkes og sendes videre ud i verden.
5. Bedøvede og kølet ned med is, men stadig levende – og så går det hurtigt med fly til Hong Kong.
6. Mange store fisk, hajer og rokker stiller sig nærmest i kø for at få skind og gæller rensat af rejer og småfisk. Her er det to arter af de storlæbede gryntefisk.

består blot af en kompressor, hvorfra dykkere gennem en simpel plastikslange kan forsynes med luft, når de dykker ned for at sprede cyanid eller samle bedøvede eller bombe-fisk op. Ulovlige og simple metoder – Annadels undersøgelse viser, at situationen for de større revfisk ligner den for torsk, tun og sværdfisk. Efter øget fiskeri op gennem firserne er bestandene således gået katastrofalt tilbage.

Den engelske marineforsker Tim Daw er netop ankommet til Sabah for sammen med Annadel og WWF Malaysias marinefolk at lave en undersøgelse blandt fiskerne her. Tim arbejder for *Society for the Conservation of Reef Fish Spawning Aggregations (SCRFA)*, en organisation der forsøger at opbygge en global database over verdens gydebanks. Tim fortæller, at det store problem er, at man har så forfærdeligt lidt viden om, hvad der foregår i verdens have.

KARISMATISK, MAJESTÆTISK – SNART VÆK

For at forstå alvoren i situationen skal man se på nogle af de store revfisks livscyklus. Den karismatiske og majestætiske napoleonsfisk, *Cheilinus undulatus*, har både livscyklus og problemer til fælles med mange andre populære spise-fisk.

Napoleonsfisken, der kan blive over 2 meter lang og veje omkring 200 kg, svømmer det meste af sit liv alene omkring, men når sæsonen og månen er rigtig, samles store flokke for at gyde – og så er det, at de er allermest sårbare. Mange fiskere ved, hvor og hvornår fiskene samles – og mange gydebanks er således blevet tømt på ganske få år.

Napoleonsfisken er en af de arter, der som regel tages med cyanid. Når fiskene er bedøvet af giften, fiskes de op og opbevares i tanke i lastrummet – og når der senere lægges til kaj, står pakkefirmaet klar. Fiskene lægges i vand med et bedøvende middel og køles ned med is, så de befinder sig i en slags bevidstløs tilstand, men stadig er i live. Og så er det hurtigt med fly og ud til restauranterne i Hong Kong, Taiwan og Singapore. Det giver status at servere en napoleonsfisk for sine venner – en 40 kilos fisk kan koste op mod 10.000 amerikanske dollars. Fiskerne i Sabah får for tiden omkring 250 kr./kg, hvilket for dem er rigtig mange penge, og netop de høje priser holder denne form for fiskeri igang.

Men det er blevet svært at finde de store fisk, for ligesom bestandene er blevet mindre, så er størrelsen af de enkelte individer i dag kun mellem 1/5 og halvdelen af, hvad de

2

3

5

6

Foto: Topp / WWF

var engang. Når der handles levende fisk, er der imidlertid også interesse for det, man kalder fisk i 'tallerken-størrelse'. For en fisk som napoleonsfisken betyder det unge og umodne fisk. Napoleonsfisken modnes sent – først når den er omkring 5 år og 50 cm lang. Og så er der lige den ekstra hage, at de starter deres liv med at være hunner og først skifter køn, når de når en bestemt størrelse. De store individer er således altid fuldvoksne hanner.

Når man således fjerner umodne fisk og store kønsmodne hanner, er der lagt op til en snarlig afslutning. Tim Daw fortæller, at han i en 2 1/2 år lang undersøgelse af havmiljøet i et område i det nordlige Borneo, hvor der tidligere er observeret store napoleonsfisk, ikke på noget tidspunkt fandt individer over den størrelse, hvor man mener, at de kan skifte køn. Og det generelle billede er da også, at der i dag kun er meget få store napoleonsfisk tilbage i regionen – og fiskerne sejler nu flere hundrede kilometer ud fra kysten for at få fat i de sidste.

Napoleonsfiskens livscyklus gør, at den simpelthen ikke vil være i stand til at overleve mere end et begrænset lokalt fiskeri. En for intens udnyttelse har gjort, at napoleonsfisken i dag befinder sig på IUCNs rødliste – en liste over

dyr, der muligvis er på vej mod udryddelse – bestemt ikke et ønskværdigt sted at blive noteret.

HVILKEN FREMTID?

På trods af de triste resultater, er Annadel fortrøstningsfuld. Hun fremhæver blandt andet WWFs arbejde med den marine økoregion i Sulu Sulawesi havet, der strækker sig over områder i både Philippinerne, Indonesien og Malaysia. Et initiativ, som blandt andet har ført til udlægningen af marine nationalparker og områder, hvor fiskeri ikke er tilladt. Og på Seychellerne og Maldiverne er handel med den store fisk blevet forbudt.

Annadel påpeger dog, at det er absolut nødvendigt med en stærk politisk vilje til at gøre noget ved problemet. Det vil være helt afgørende for bestandenes overlevelse, at gydebankerne og de koralrev, hvor fiskene udvikler sig, beskyttes. For nogle arters vedkommende vil det kræve total beskyttelse i en længere årrække, hvis arterne skal komme ovenpå igen – det gælder blandt andet napoleonsfisken.

Læs mere på www.panda.org, søg på "sulusulawesi".
Og på www.scrfa.org

